

Deák Ferenc István

Ajánló

Barcsi Antal: Gyermekvédelmi útmutató. Módszerek és ajánlások a gyermekvédelemmel foglalkozóknak. Szeged. Mozaik Kiadó. 2007. 96 oldal. 1200 Ft.

Európa legcivilizáltabb társadalmaiban számos kutatás, elemzés, gazdaságossági számítás alapján arra a következtetésre jutottak, hogy a társadalom gazdaságilag egyik leghatékonyabb beruházása a gyermek- és ifjúságvédelem eredményességének segítése, a fiatalok önálló életkezdésének támogatása.

A kiadvány célja, hogy a nevelési-oktatási intézményekben gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokkal megbízott felelősök, továbbá a gyermek- és ifjúságvédelemmel más területeken felelős munkakörben dolgozó és a téma iránt érdeklődő szakemberek áttekintést kapjanak a gyermek- és ifjúságvédelem egyes átfogóbb kérdéseiről, fontosabb elemeiről.

A könyv ismerteti a gyermekeket veszélyeztető, elsősorban a kábítószerrel kapcsolatos folyamatokat, a megelőzést szolgáló kezdeményezéseket, az egyes hatékony módszereket. A kötet jól érzékelteti, hogy milyen sokféle – mennyiségben és minőségben is jelentős – tudásanyag szükséges ahhoz, hogy a gyermekvédelmi munka konkrét eredményekkel is járó interperszonális folyamataira sor kerülhessen, s bemutatja azt is, hogy ez a munka rendkívül intenzív szakmai és szakmaközi együttműködést igényel.

A rövidegre, tömörségre törekvő kiadvány a gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek hasznos segédeszközévé válhat.

Gereben Ágnes: Beszélgetések a GULAG-ról. Bp. Helikon Kiadó. 2008. 428 oldal. 2990 Ft.

A könyv sokrétűen – eddig kevésbé feltárt módokon keresztül – mutatja be a szovjet büntetőtáborok történetét.

A kötet tartalma négy nagy fejezetre oszlik. A „Lágervilág kialakulása” című fejezet a szovjet táborrendszer születését, több évtizedes működésének dokumentált krónikáját állítja az olvasó elé. A „Büntelen bűnösök: a kollektív megtorlás” című anyagrész a krimi tatárok és a németek deportálása kapcsán, illetve a pünkösdisták sorsáról szólva a Szovjetunióban megvalósult etnikai és vallási diszkrimináció történetét idézi fel. Külön ír a szerző a „GULAG gyermekeiről”, vagyis a gyermek- és fiatalkorúakkal szemben rendszeresített intézményes megtorlásról, amely már 1917-ben, a GULG kialakulásakor megkezdődött. A második és a harmadik rész mindenekelőtt azokat a beszélgetéseket eleveníti fel, amelyeket a szerző az elmúlt két évtizedben a szovjet koncentrációs táborok túlélőivel folytatott. Különböző nemzetiségű, más-más előéletű, nagyon eltérő habitusú emberek vallomásai ezek. Maguk a vallomások is nagyon sokféle természetesen: hol megrendítőek, hol bölcsek, hol szenvedélyesek. A negyedik fejezet a szovjet büntetőtáborok intézményrendszerét tekinti át.

A fényképekkel illusztrált, rendkívül informatív, ugyanakkor olvasmányosan megírt – a 2008-as könyvhétre megjelentetett – kiadvány az olvasók széles rétegének érdeklődésére számíthat.

Javitóintézet, család, gyermekvédelem. Szerk. Papházi Tibor. Bp. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet. 2004. 239 oldal. (Kapocs könyvek 4.) 1690 Ft.

A kötet négy nagyobb lélegzetű tanulmányt tartalmaz. Közülük három a javítóintézetekkel, egy pedig a gyermekvédelemmel kapcsolatos témákban született.

Hegedűs Judit tanulmánya, amely a „Család – erőszak – iskola a fiatalok bünelkövetők életében” címet viseli, négy témát jár körbe: a gyermekkorban elszenvedett bántalmazás hatásait, a fiatalok prostitúáltak gyermekkorát, az iskola felelősségét a bünelkövetővé válásban, illetve a javítóintézetis fiatalok beilleszkedési nehézségeit. Lénárd Krisztina és Rác Andrea dolgozata a javítóintézeti nevelés – mint támogató intézmény – dezintegrációs hatásait vizsgálja. Hatvani Erzsébet és Papházi Tibor tanulmánya a „Deviancia és szociális fogyatékoság. A javítóintézetekből elbocsátottak utánkövetéses vizsgálatának lehetőségei, tapasztalatai” címet viseli. A szerzők szerint a javítóintézeteket érdemes támogatni reszocializációs programjaikban, sőt bővítésüknek vagy hasonló intézmény(ek) létrehozásának is lehet realitása. Minden olyan, a növédekhez „hozzáadott érték”, mely csökkenti az induló környezetükből eredő fogyatékoságukat, csökkenti a visszaesés esélyét is. Szikulai István dolgozata a gyermekvédelmi rendszerből nagykorúságuk után kikerült fiatal felnőttek utógondozásának és utógondozói ellátásának utánkövetéses vizsgálatát tartalmazza.

A kiadvány fontos elemzéseket, megállapításokat tartalmaz, jelentőségét növeli, hogy a javítóintézetekkel kapcsolatos témákban csak viszonylag kevés kutatás készült Magyarországon.

Roeders, Paul – Gefferth Éva: A hatékony tanulás titka. 2. kiadás. A hatékony tanítás és tanulás dinamikája. Bp. Trefort Kiadó. 2007. 215 oldal. 3500 Ft.

Több mint négy évtizede indult el világszerte egy mozgalom azzal a céllal, hogy a hagyományos, szemléltető–magyarázó oktatási módszereket (a frontális oktatást) felváltsák az iskolában a korszerű, a tanulók önálló ismeretszerzésére épülő tanítási–tanulási formák. A hetvenes évek végére már kikristályosodtak azok a módszerek (kiscsoportos tanulás, programozott oktatás stb.), amelyek alkalmasnak mutatkoztak az iskolai oktatás továbbfejlesztésére. Az lett volna a szerencsés, hogy ezek a tanulás-szervezési formák széleskörűen elterjednek hazánkban. Sajnos nem ez történt: a csoportmunkára épülő tanítás–tanulást még ma sem eléggé alkalmazzák iskoláinkban.

A holland–magyar szerzőpáros könyve szisztematikusan dolgozza fel az iskolai kiscsoportos tevékenységek pszichológiai és pedagógiai hátterét, gyakorlati példákat ad a megvalósításhoz, illetve több tekintetben is támpontot nyújt a mai változó iskolai élet aktuális problémáinak megoldásához.

A szakkönyv egyrészt felhasználja a legfrissebb kutatási eredményeket, másrészt könnyen követhető módszereket, eszközöket ad az iskolai tanítási–tanulási folyamat ha-

tékony fejlesztéséhez. A könyvben ismertetett munkamódszerek a büntetés-végrehajtásban oktató tanárok, a fogvatartottak oktatásával, képzésével foglalkozó bv. szakemberek számára is figyelemre méltók, hiszen a például az együttműködésre való képesség, a kölcsönös bizalom kialakítása a börtönökben folyó oktató–nevelő munka egyik legfontosabb célja.

Tóth Zoltán: Szilánkok. Bp. 2006. 34 oldal. Kézirat. [Dedikált példány]

„Az Országos Parancsnokság könyvtárának, annak emlékére, hogy 65 évvel ezelőtt kezdtem meg a büntetés-végrehajtásnál négy évtizeden át tartó szolgálatomat. Budapest, 2008. április 2.” olvasható dr. Tóth Zoltán ny. bv. alezredes dedikálása a Szilánkok című kézirat címlapján.

Tóth Zoltán 1923-ban született Jászárokszálláson. Húszévesen, 1943-ban lett a Budapesti Magyar Királyi Büntetőtörvényszéki Fogház díjnoka. 1944 novemberében behívták katonának, 1945 és 1948 között hadifogolyként élt, dolgozott a Szovjetunióban. Hazatérése után – a büntetés-végrehajtáshoz visszatérve – pénzügyesként számos intézetben látott el fontos feladatokat. 1957-ben áthelyezték a BVOP Pénzügyi és Ellenőrzési osztályára revizornak, később az illetménycsoport vezetőjévé nevezték ki. 1960-ban államvizsgázott az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán. 1964, a büntetés-végrehajtásnak az IM-hez történő visszakerülése után vezetőként sikeresen birkózott meg a megnövekedett feladatokkal. A 70-es években – többekkel együtt – pénzügyi ismeretek tankönyvet írt az RTF Bv. Tanszékének hallgatói számára. 1978-ban ment nyugdíjba, de még 1986-ig nyugdíjasként dolgozott. Tehát joggal mondhatjuk: Tóth Zoltán egész életét betöltötte a büntetés-végrehajtás szolgálatára.

Mit is tartalmaz a Szilánkok? A kézirat három részre tagolódik (I. Curriculum vitae, II. Kis történetek az ÁVH-ról, az államvédelmistákról, III. Pillanatképek 1956-ból).

A hol borús, hol humoros történetek kitérően idézik fel az 50-es évek ma már érhetetlennek tűnő világát, és sok érdekes szakmatörténeti adalékkal szolgálnak.

Vajna Károly: Hazai régi büntetések. I-II. kötet. Bp. Pytheas Kiadó. 2007. 716 + 588 oldal. 35000 Ft. [Az 1906-os kiadás reprintje]

Túlzás nélkül állíthatjuk, hogy Vajna Károly Hazai régi büntetések című munkája a magyar börtönügy irodalmának alapműve. (A mű szerzője, Vajna Károly kir. tanácsos, a Budapesti Kir. Gyűjtőfogház egykori igazgatója, az Országos Börtönügyi Múzeum létrehozója.)

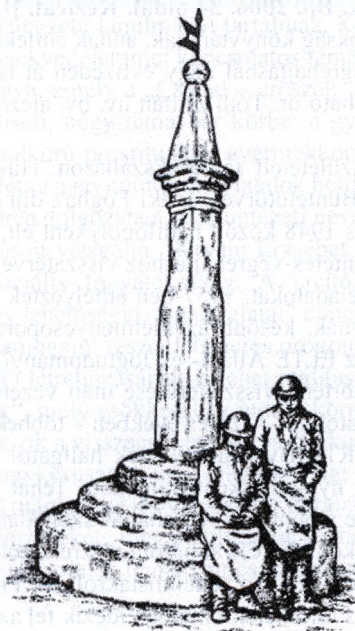
Az I. kötet tartalma öt részből áll. Az első három rész a szempci, a tallósi, illetve a szegedi fenytőház történetét dolgozza fel. A negyedik rész két különleges büntetési nem: a hajóvontatás és a csatornaásás történetét állítja középpontba. A Politikai foglyok című ötödik rész a protestáns gályarabok, továbbá a XIX. századi politikai foglyok történetéről szól, illetve bemutatja azokat a várbörtönöket (Munkács, Spielberg, Kufstein stb.), ahol a politikai fogság ítéleteket végrehajtották.

A II. kötet hét részre tagolódik. Az első rész témája a katonai büntetések, a második az iskolai fenytetés, a harmadik pedig a megszégyenítő és megbecstelenítő bün-

tetések (kaloda, pellengér stb.) A negyedik rész a kétféle halálbüntetés: az akasztás, illetve a kerékbetörés történetét mutatja be, Az ötödik rész a Hont vármegyei emberevő per (1782) krónikáját írja le. A Töredékek című hatodik részben egyéb, máshová be nem sorolható büntetésekről olvashatunk. Az utolsó rész a mű főbb témáihoz kapcsolódó okmányokat tekinti át.

A Hazai régi büntetések másolatban kikölcsönözhető a BVOP Szakkönyvtárából.

Pellengér
(Fertőrákos, Győr-Sopron m.)

*(Válogatás a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság
Szakkönyvtára legújabb szerzeményeiből)*